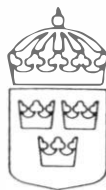

Motion till riksdagen

1986/87:Sk726

Bo Lundgren m. fl. (m, fp, c)

Rättssäkerheten i taxeringsprocessen

Mot.
1986/87
Sk726

1 Motionens huvudsakliga innehåll

Motionen har som syfte att påvisa några rättssäkerhetsbrister i den nuvarande ordningen, samt att ge förslag till lösningar.

Först behandlas betalningssäkringslagen vars brister blivit alltmer uppenbara under senare tid. Betalningssäkring är en mycket ingripande åtgärd för dem som drabbas. Även om det i efterhand visat sig att det inte förelåg skäl för betalningssäkring, har den enskilde mycket små möjligheter att erhålla ersättning för de skador som vållats honom. Både skattetjänstemän och domare har uttalat sin tveksamhet inför detta tvångsmedel. Lagens rättssäkerhetsbrister måste åtgärdas omgående, och framför allt måste de oskyldigt drabbade få en ovillkorlig rätt till ersättning.

Bevissäkringslagen är en lag som ger skattemyndigheterna polisiära befogenheter och detta utan att misstanke om brott föreligger. Lagen tar ensidigt hänsyn till fiskala krav på effektivitet, och den enskilde har ett dåligt skydd mot godtyckliga ingripanden mot hans privata sfär. I en rättsstat har den enskilde ett berättigat krav på rättssäkerhet och integritet och skall inte behöva underkasta sig godtyckliga ingripanden i detta avseende. Vi anser därför att lagen skall upphävas. I motionen ges förslag på hur skattemyndigheternas befogenheter gentemot enskilda vid skatteutredningar i stället skall vara utformade.

En annan viktig förändring för att erhålla en mer rättssäker taxeringsprocess är att den enskilde får rätt till ersättning för sina processkostnader när han vinner emot det allmänna. Även i de fall då den enskilde vinner delvis och när hans fall drivits av skattemyndigheterna i prejudikatsyfte bör en rätt till ersättning finnas. Denna principiellt viktiga fråga har dessutom aktualiserats i samband med skatteförenklingskommitténs förslag till ersättningsregler. Kommitténs förslag innebär inte mer än en något utvidgad rätt till skadestånd.

Vidare diskuteras i motionen några ytterligare rättssäkerhetsfrågor: motivering vid avvikelsebeslut, taxeringsperiodens längd, skönstaxering, eftertaxering och rätten till anstånd med inbetalning av skatt under taxeringsprocessen.

2.1 Inledning

För att betalningssäkring skall kunna ske fordras följande.

1. Det skall föreligga en fordring på skatt. Fordringen behöver ej vara fastställd. Då det föreligger en icke fastställd fordran får beslutet avse det belopp till vilket fordringen med hänsyn till omständigheterna kan *antas* bli fastställd.

2. Fordringen eller fordringarna (tillsammans) skall uppgå till betydande belopp.

3. Det skall föreligga påtaglig risk för att gäldenären inte betalar sin skatt. Härmed avses både oförmåga och ovilja (sabotagerisk).

Beslut om betalningssäkring fattas av länsrätten på talan av allmänt ombud. Beslutet kan tas utan att gäldenären underrättas i förväg. Länsrätten beslutar vanligen att betalningssäkring skall gälla tills vidare (s. k. interimistiskt beslut), varefter beslutet omprövas när gäldenären haft möjlighet att yttra sig. Den som blivit utsatt för åtgärden kan besvära sig till kammarrätten. Upphäver kammarrätten länsrättens dom för att förutsättningarna för åtgärden inte anses uppfyllda, kan den enskilde endast erhålla skadestånd om det kan påvisas att förutsättningarna i den allmänna skadeståndslagen är uppfyllda.

Under den korta tid betalningssäkringslagen har varit i kraft (sedan 1979) har den visat sig vara bristfällig i flera avseenden. Förslag till reformering av lagen har framställts vid ett flertal tillfällen under senare år (se t. ex. motion 1985/86:Sk718). Varje gång ett sådant krav har framställts har skatteutskottets majoritet endast hänvisat till att lagen inom kort skulle ses över. Någon översyn av lagen har emellertid ännu inte skett, men under hösten 1986 tillsattes en utredning. Nedan skall vi framföra några synpunkter på vad som enligt vår mening bör finnas med i ett förslag till ändring i lagen. Vi hemställer därför att riksdagen som sin mening ger regeringen detta till känna.

2.2 Lagens tillämpning

Under våren 1986 gjorde Företagareförbundet en undersökning av betalningssäkringslagens tillämpning i 164 mål vid kammarrätten i Stockholm. Undersökningen gör förvisso inte anspråk på att fullständigt belysa lagens tillämpning, men resultatet påvisar ändå att betalningssäkringslagen ger utrymme för godtycke och att den enskilde kan drabbas mycket hårt vid ett felaktigt ingrepp.

Av undersökningen framgår bl. a. att den enskilde endast i rena undantagsfall fick möjlighet att försvara sig innan åtgärden verkställdes. Länsrätterna har vanligtvis beslutat om betalningssäkring med skattemyndigheternas utredning som enda underlag. Vidare framkom att kammarrätten upphävt *var femte* beslut om betalningssäkring på grund av att förutsättningarna för åtgärden inte ansetts uppfyllda. I de 164 fallen hade drygt 15 milj. kr. felaktigt betalningssäkrats. Det blir ett genomsnitt på drygt 343 000 kr. i de fall där kammarrätten upphävde åtgärden eller sänkte beloppet. Handläggningsti-

derna har varit relativt långa. Det har tagit i genomsnitt 6,5 månader innan länsrätten omprövat sitt interimistiska beslut. Kammarrätten har inte alltid hunnit överpröva det interimistiska beslutet (det förfaller när slutligt beslut har fattats). Vidare har det tagit 8,1 månader i genomsnitt innan kammarrätten prövat länsrättens slutliga avgörande (domen). Fordran har i 86% av fallen inte varit fastställd vid prövningen. Slutligen skall påpekas att man i undersökningen fann att länsrätterna mycket sällan angav skälen för sitt beslut.

Under hösten 1986 ägnade massmedierna lagen stor uppmärksamhet. Ett flertal tragiska fall påvisades, där enskilda människor oskyldigt drabbats (se DN 5-7 oktober 1986 och SvD 15 oktober 1986). Den 15 oktober 1986 anordnade SHIO en debatt för bl. a. riksdagsledamöter, varvid det bl. a. gavs tillfälle att höra hur enskilda medborgare drabbats av felaktiga ingripanden.

Det är således positivt att uppmärksamheten lett till att en utvärdering av lagen kommit till stånd, men en sådan måste göras omgående och följande reformbehov bör därvid beaktas.

2.3 Reformbehov

Betalningssäkring är en mycket omfattande tvångsåtgärd. Om det skall finnas en lag om betalningssäkring skall den utformas så att den uppfyller högt ställda krav på rättssäkerhet. Den tjänsteman och den domare som handlägger ett betalningssäkringsärende kan vid ett felaktigt beslut ruinera en enskild persons hela ekonomiska och sociala ställning. Betalningssäkring är således ett maktmedel där det måste ställas samma höga krav på precision som då människor döms till fängelse. För att uppnå de höga rättssäkerhetskrav som med nödvändighet måste ställas vid betalningssäkring behövs enligt vår mening, med utgångspunkt i de erfarenheter som gjorts sedan lagen infördes, följande ändringar i lagen:

1. Belopp som avses att betalningssäkras skall göras sannolikt, vilket otvetydigt bör framgå av lagstiftningen.
2. Åtgärden skall bara gälla s. k. sabotagerisk, inte vanlig betalningsoförmåga.
3. Handläggningstiderna måste förkortas.
4. Domsluten måste utförligt motiveras.
5. Då någon felaktigt har utsatts för betalningssäkring skall det allmänna *alltid* ersätta denne *hela* den skada han lidit (strikt skadeståndsansvar).

2.4 Beloppet skall göras sannolikt

Om fordran inte är fastställd måste det först bevisas att sådan föreligger. Här krävs i praktiken vanligtvis att fiskala sidan gör omständigheten sannolik. Beslut om betalningssäkring får sedan avse det belopp till vilket fordringen med hänsyn till omständigheterna *kan antas* bli fastställd. Enligt Ekelöfs schema över beteckningar angående beviskrav är "antagligt" ett lägre beviskrav än "sannolikt" (se Ekelöf, P.-O., Rättegång IV, 23 §). Båda de nämnda graderna anger emellertid ett lägre krav än "styrkt/visat". I skatteprocessen

används vanligen beviskravet "sannolikt", varför vi anser att detta krav även skall användas i fråga om det belopp som får betalningssäkras om fordran inte är fastställd. Det har hävdats att utvecklingen i rättspraxis lett till att det krävs sannolikhet för att beloppet skall få betalningssäkras (se Wennerholm, Skat-tenytt 1986, s. 543 ff.) men detta framgår i sådana fall på ett mycket otydligt sätt av lagen och dess förarbeten. Vi anser därför att detta bör klargöras på ett otvetydigt sätt.

Den process om t. ex. eftertaxering som vanligen följer bör dessutom handläggas tillsammans med betalningssäkringsmålet, eller åtminstone handläggas snabbare, då det av denna framgår vilket belopp som slutligen kommer att fastställas. Vi återkommer till handläggningstiderna nedan.

2.5 Begränsa åtgärden till att gälla sabotagerisk

Enligt nuvarande lydelse och förarbeten gäller lagen både för det fall att det föreligger påtaglig risk att gäldenären inte *vill* betala och då han förvisso gör allt han kan för att betala men domstolen ändå finner det föreligga påtaglig risk att han inte kommer att *förmå* att betala. I sistnämnda fall kan staten använda betalningssäkringsinstitutet för att gå in före en befarad konkurs och göra en betalningssäkring och därigenom få särskild förmånsrätt för sin skattefordran (8 § förmånsrättslagen). Denna förmånsrätt ger således ett ännu bättre skydd än den allmänna förmånsrätt som finns för skattefordringar enligt 11 § förmånsrättslagen.

I konkurslagen stadgas de omständigheter som krävs för att någon skall kunna försättas i konkurs av sina borgenärer. Vid konkurs gäller den stadgade förmånsrättsordningen. Föreligger konkursomständigheter kan även staten begära gäldenären i konkurs, varför det inte torde finnas något skäl att betalningssäkra hos en konkursmässig gäldenär. Betalningssäkring kommer således i praktiken att användas före det att konkursgrund föreligger, t. ex. i det fall att en skattskyldig har dålig ekonomi men inte är insolvent därför att skattefordringarna ännu inte är förfallna till betalning. Beslutas om betalningssäkring hos en gäldenär som kämpar för att undvika konkurs lär denna åtgärd säkerligen medföra att han hamnar på obestånd. Betalningssäkring synes i dessa fall bara vara ett sätt att kringgå det ordinära konkursförfarandet och att förse det allmänna med ett ytterligare instrument utöver det som alla andra har att tillgå. Staten kan således genom beslut om betalningssäkring säkerställa sin fordran innan den är förfallen till betalning.

Vi anser det följaktligen inte motiverat att staten skall kunna säkerställa sin fordran på detta sätt inför en befarad konkurs, utan är väl tillgodosedd med den allmänna förmånsrätt som finns för skattefordringar. Betalningssäkring skall således enligt vår mening endast omfatta de fall då det s. k. sabotagekravet är uppfyllt.

2.6 Förkorta handläggningstiderna

Av resultaten av den ovan nämnda undersökningen kan det utläsas att det tar alldeles för lång tid att handlägga betalningssäkringsmålen. Då ingreppet kan

innebära att den enskildes hela ekonomiska situation förändras katastrofalt och att han blir misstänkliggjord bland leverantörer, banker och i sin umgängeskrets är det av största betydelse att han *omedelbart får möjlighet att bemöta anklagelserna* och att *domstolen inom några dagar därefter avgör målet*. Det synes också finnas ett utomordentligt starkt skäl att *bevilja muntlig förhandling* i denna typ av mål, i synnerhet därför att eventuella missförstånd etc. lättast klaras upp om den skattskyldige och hans biträde får träffa allmänna ombudet inför domstolen. Likaså är det av största vikt att kammarrätten med mycket hög prioritet förtursbehandlar besvären. I dessa mål är stundom varje dag som löper av stor betydelse. En människas och hennes familjs hela livssituation kan allvarligt skadas vid ett felaktigt beslut.

I förarbetena till lagen (prop. 1978/79:28, s. 116) angavs att målet angående fordran skulle behandlas med förtur och att regler om detta skulle utfärdas i administrativ ordning. Tillämpningen synes emellertid ha varit en annan, och därför anser vi det angeläget att det regleras i lag att både betalningssäkringsmålet och målet om fordran, i förekommande fall, behandlas skyndsamt. Detta kan lämpligen ske genom att betalningssäkringsbeslutet endast gäller för *en vecka i taget* och att målet om fordran skall behandlas samtidigt med betalningssäkringsmålet. Det skall vid omprövningen ankomma på rätten att tillse att den materiella frågan (t. ex. ett eftertaxeringsmål) snabbbehandlas, vid påföljd att betalningssäkringen eljest upphävs. På så sätt erhålls fullständig utredning om betalningssäkringsbeloppet på snabbast möjliga sätt, vilket torde främja rättssäkerheten för den enskilde.

2.7 Bättre motiverade domar/beslut

Då det synes förhålla sig på det viset att domar och beslut i betalningssäkringsmål är dåligt motiverade finner vi det viktigt att påpeka att detta är allvarligt ur rättssäkerhetssynpunkt. När den som drabbats skall överklaga ett beslut eller bemöta påståenden inför den slutliga prövningen är en väl motiverad dom/beslut av mycket stor betydelse. Framgår det av domen vilka omständigheter som medfört att rätten fann det föreligga "påtaglig risk" kan den enskilde förebära bevisning och i övrigt bemöta påståendena och därmed ge en annan belysning av den bild som rätten bibringats av det allmänna ombudet. Att rätten inte enbart får lyssna på allmänna ombudets muntliga uppgifter, utan att nedteckna dessa, framgår av RÅ 1983 Ba 16–19. Vidare är det inte tillfredsställande att det av domen/beslutet bara framgår att rätten funnit att allmänna ombudet "visat fog för sin talan", då det inte av detta beslut framgår vilka av de av allmänna ombudet uppräknade omständigheterna som lagts till grund för beslutet. Det räcker därför inte att bara bifoga allmänna ombudets framställan.

I förvaltningsprocessen skall skälen för beslutet anges, men då så sällan synes ske vad gäller mål om betalningssäkring finner vi det angeläget att det även vidtas åtgärder på denna punkt.

Vid *kvarstad* enligt rättegångsbalken står *käranden strikt skadeståndsansvar* för skada som åtgärden medfört om han sedan inte vinner målet angående fordringsanspråket eller om talan återkallas. Vid införandet av betalningssäkringslagen anförde departementschefen att han vid dåvarande tidpunkt inte fann några skäl att införa ett längre gående skadeståndsansvar i betalningssäkringssammanhang än vad som eljest gäller vid myndighetsutövning (prop. 1978/79:28, s. 117). Statens skadeståndsansvar förutsätter enligt skadeståndslagen, att skadan vållats genom fel eller försummelse, samt att de krav har blivit åsidosatta som med hänsyn till verksamhetens art och ändamål skäligen kan ställas på dess utövning – den s. k. standardregeln (3:3 SkdstL). Staten har således erhållit ett bättre läge vid betalningssäkringsingripanden än vad enskilda borgenärer har vid kvarstadsbeslut. Med hänsyn till de erfarenheter som vunnits under de år lagen nu tillämpats är det ur rättssäkerhetssynpunkt mycket otillfredsställande att staten skall kunna företa ett ingripande av i frågavarande art, utan att behöva riskera ersättningsskyldighet, utom vid de fall då myndigheten i hög grad avvikit från skäligen standard.

Man kan också se på saken på följande sätt. Vid en felaktig betalningssäkring uppkommer skada för den enskilde, större eller mindre. Skada föreligger således. Fråga är då om det är den enskilde eller om det är staten som skall bekosta skadan. Några skäl för att det är den enskilde som skall bära skadan kan vi inte finna. Ett av de skäl som brukar anföras för statens begränsade skadeståndsansvar, att myndighetsutövningen gagnar den enskilde, torde inte vara relevant i detta fall. Det är en annan sak då det är en åtgärd som brukar företas till den enskildes fördel. Varför skall skadan då bäras av staten? Staten representerar det kollektiva intresset av att alla betalar skatt i den mån de är skyldiga därtill. Kollektivets intresse sätts här i förgrunden mot viss enskild, för att säkra kommande skattefordringar. Gör statens representeranter en felbedömning i ett sådant fall, dvs. att det inte finns någon fordring eller inte förelåg någon påtaglig risk, fanns det således ingen grund för att underkasta den enskilde nämnda tvångsåtgärd. Det felaktiga ingrepp som staten gjort måste således betraktas som en kostnad, som skall vägas emot de fördelar (intäkter) som erhålls genom institutet. Det är således mycket otillfredsställande att tillgodoföra kollektivet fördelarna med institutet och hänföra kostnaderna med detsamma till vissa godtyckligt utvalda enskilda medborgare.

Vidare bör framhållas att det inte torde vara förenligt med *rättssäkerheten* att staten överskrider sina befogenheter och att oskyldiga enskilda personer sedan på egen bekostnad får klara sig ur konkurser m. m. som måhända har följt av ett felaktigt ingrepp. Enligt nuvarande regler i skadeståndslagen är det, som ovan påpekats, svårt för den enskilde att erhålla ersättning för vållad skada, trots att grund för betalningssäkring inte förelåg.

En ersättningsregel har dessutom den fördelen att den verkar återhållande i de fall då förutsättningarna för åtgärden inte klart föreligger. Betalningssäkring är ett effektivt vapen mot den som är skyldig staten betydande skattebe-
lopp och som avser att undandra sig skyldigheten att betala. Åtgärden är å

andra sidan ett förödande instrument mot skattskyldiga som inte gjort sig skyldiga till det lagen avser att stävja. Vi anser således att strikt skadeståndsansvar inte minskar möjligheterna att företa betalningssäkring när grund för sådan föreligger, men att viss återhållsamhet erhålls i de fall då omständigheterna inte är fullständigt klara. Beslutas ändå om betalningssäkring i ett oklart fall och visar det sig senare att grund för åtgärden ej förelåg, medför en ordning som den nu föreslagna, att kostnaden bärs av det allmänna. Vi finner en sådan ordning mer tillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt.

Mot. 1986/87
Sk726

2.9 Sammanfattning

Med de ovanstående föreslagna ändringarna anser vi att betalningssäkringslagen bättre uppfyller rättssäkerhetens krav, och därför finner vi det angeläget att den nyligen tillsatta utredningen som skall se över betalningssäkringslagen beaktar vad som anförts i motionen.

3 Taxeringsrevision och bevissäkring

3.1 Inledning

Även när det gäller skattemyndigheternas utredningsbefogenheter har det tidigare framställts krav på åtgärder för att rättssäkerheten bättre skall tillgodoses. Bestämmelserna i taxeringslagen om taxeringsrevision, sedda i ljuset av bevissäkringslagen, är redan i dag alltför vida ur integritets- och rättssäkerhetssynpunkt. Till detta kommer att Utredningen om säkerhetsåtgärder i skatteprocessen m. m. (USS) under sommaren framlade ett betänkande i frågan (SOU 1986:39) där myndigheternas befogenheter föreslås bli än mer omfattande.

Enligt den nuvarande lagstiftningen kan skattemyndigheterna bereda sig tillträde till privata utrymmen för att kontrollera att skattskyldigheten har fullgjorts på ett korrekt sätt, även utan att misstanke om skattebrott föreligger. Vi anser det emellertid inte vara förenligt med rättssäkerheten och med skyddet för den enskildes integritet att myndigheter har en sådan omfattande befogenhet när den enskilde inte är misstänkt för något brott.

3.2 Nuvarande lagstiftning

56 § 1 mom. taxeringslagen ger skattemyndigheterna rätt att företa taxeringsrevision hos envar deklarations- eller uppgiftsskyldig. Detta torde omfatta större delen av Sveriges befolkning. Enligt 56 § 2 mom. samma lag är den hos vilken revision sker skyldig att bl. a. lämna tillträde till lokaler som används i hans verksamhet, tillhandahålla handlingar, lämna upplysningar och lämna nödigt biträde vid granskningen m. m. Är den granskade försumlig i något avseende kan den som beslutat om revisionen förelägga honom *lämpligt vite* (58 §).

Enligt bevissäkringslagen får eftersökning i verksamhetslokaler företas om det *föreligger risk* att bevismedel kommer att undanhållas eller förvanskas.

Beslut fattas av granskningsledaren, som är en tjänsteman på skattemyndigheten. När det gäller bostäder krävs dessutom att det finns *grundad anledning* att anta att bevismedel finns där. I dessa fall erfordras ett beslut av länsrätt. Det kan således sägas att skattemyndigheterna kan bereda sig tillträde till privata lokaler så fort de själva anser att det föreligger viss sabotagerisk, och när det gäller bostäder behöver de endast påvisa grundad anledning att något av intresse finns där. I sistnämnda fall lär det presumeras att småföretagaren förvarar bevismedel hemma om de inte påträffas i hans verksamhetslokaler. Skyddet för privata utrymmen är mycket mindre än när det gäller utredning vid grova brott såsom mord, grov misshandel m. m. Enligt rättegångsbalken erfordras *synnerliga skäl* för att polisen skall få bereda sig tillträde till annat utrymme än hos den för brottet skäligen misstänkte, platsen där brottet begicks eller där den misstänkte greps.

Vidare har regeringsrätten i det s. k. Hägglöfsmålet slagit fast att kontrollinstitutet taxeringsrevision inte ger skattemyndigheterna rätt att generellt inhämta uppgifter. Däremot är det för närvarande möjligt att viss skattskyldig blir utsatt för intrång i sina lokaler för att det skall kontrolleras att annan skattskyldig än han själv har fullgjort sina skyldigheter.

3.3 USS förslag

Utredningen om säkerhetsåtgärder i skatteprocessen m. m. (USS) framlade under sommaren 1986 ett förslag till lag om utredning för beskattning och lag om skatteintendenter och deras verksamhet (SOU 1986:39). I förslaget går utredningen så långt som att föreslå att skattemyndigheterna *alltid* skall ha en *ovillkorlig rätt* till privata verksamhetslokaler. Det finns dock i förslaget en villkorad samrådsskyldighet (5:3), men denna kan åsidosättas om påtaglig risk föreligger att *ändamålet* med förrättningen därigenom skulle äventyras eller att saken befinns *brådskande*. Något skydd för privata verksamhetslokaler existerar inte efter förslagets genomförande. För att kunna bereda sig tillträde till bostäder erfordras endast att det föreligger påtaglig risk för att *ändamålet* med utredningen skall äventyras. När det gäller näringsidkare föreligger, enligt utredningen, sådan risk när handling inte har påträffats i hans verksamhetsutrymmen (betänkandet s. 145–146). Vidare är det betänkligt att man från utredningens sida föreslår att det under *skatteutredningen* skall bli tillåtet att använda inkvisitoriska inslag genom en mycket omfattande vittnesplikt för envar utom en mindre närstående krets (7 kap.). Skyddet för privata uppgifter är också otillfredsställande reglerat i utredningens förslag (9 kap.).

3.4 Vårt förslag

USS har således bara gått vidare på den pro-fiskala vägen, och förslaget har blivit starkt kritiserat från olika håll. För våren del finner vi det önskvärt att lagstiftningen säkrar den enskildes rätt och inte enbart tillgodoser fiskala synpunkter.

Beskattningsproceduren fordrar en väl avvägd reglering så att den enskil-

des intressen inte kränks utan att effektiviteten eftersätts så att det inte längre går att kontrollera att skattskyldigheten fullgörs på ett fullgott sätt. Rättssäkerheten för den enskilde medborgaren måste ånyo uppmärksammas. Det är nämligen inte förenligt med rättssäkerheten att den enskilde utlämnas till myndigheternas godtycke. Den skattskyldige måste få ett skydd för sin privata sfär.

Vi anser därför att skattemyndigheterna aldrig skall ha rätt att intränga i privata utrymmen. Denna rätt anser vi skall vara förbehållen polis- och kronofogdemyndighet enligt svensk rättstradition. I de fall någon misstänks för att ha begått skattebrott föreligger redan i dag rätt att företa en s. k. husrannsakan enligt rättegångsbalken (28 kap. 1 §). Denna husrannsakan kan rikta sig mot den som är skäligen misstänkt, mot plats där brottet begåtts eller platsen där han greps. Skattemyndigheterna har alltså att göra en anmälan till åklagaren eller polismyndighet, vilka i sin tur har att göra en bedömning om skäligen misstanke kan riktas mot personen i fråga och om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda för att husrannsakan skall få företas. På annat ställe än som nu sagts krävs att synnerlig anledning förekommer att det genom rannsakingen skall påträffas material som kan tas i beslag eller att annan utredning om brottet kan vinnas. Det förtjänas att i detta sammanhang påpeka, att ett beslut om husrannsakan kan tas på mycket kort varsel genom den s. k. jourhavande åklagaren om det är efter kontorstid. Polismyndigheten har sedan att verkställa beslutet, och detta görs vanligen av kriminalpolis- män. En invändning man ofta möter i sådana här sammanhang är att dessa polismän inte vet vilket material de skall ha och att de ändå måste anlita assistans från skattemyndigheterna. Sedan några år tillbaka pågår emellertid specialutbildning av både åklagare och polismän i utredningar om s. k. ekonomisk brottslighet, och vi finner det för rättssäkerheten mer betryggande att denna utveckling fortgår än att skatterevisorer ges polismäns befogenheter.

Således är det vår mening att ett så allvarligt ingrepp i den enskildes privata utrymmen inte skall få ske utan att misstanke om brott föreligger. Därutöver torde en *handräckningsåtgärd* vara tillräcklig för det fall att den skatt- eller kontrolluppgiftsskyldige *vägrar* att lämna ut lagstadgat material för granskning. I sistnämnda fall saknas måhända misstanke om brott, och vägrar den skattskyldige att på begäran lämna i från sig kontrollmaterial *måste* det finnas åtgärder för att tillse att även denne fullgör sina skyldigheter. För det första kan den skattskyldige föreläggas vite, vilket torde utgöra ett tillräckligt hot för de flesta skattskyldiga, men i sista hand anser vi det befogat att skattemyndigheterna via handräckning av kronofogdemyndigheten skall kunna få tillgång till materialet. Skattemyndigheten får då först göra framställning hos länsrätten angående vilket material de önskar få tillgång till, varefter länsrätten beslutar att kronofogdemyndigheten får anlitas för handräckning. På detta sätt får den enskilde ett skydd via domstolskontrollen, men kan ändå inte undandra sig att fullgöra sina skyldigheter. Förfarandet torde då motsvara en vanlig fullgörelsetalan. Dagens oanmälade skatterazzior, utan att misstanke om brott föreligger, anser vi dock inte skall få förekomma i en rättsstat.

Vi föreslår sammanfattningsvis således att husrannsakan eller motsvarande

genomsökningar av privata utrymmen inte skall få ske annat än för att utreda brott. Därvid ansvarar åklagare för beslutet och polismyndigheten för genomförandet – två instanser som har lång tradition och god erfarenhet av att genomföra sådana åtgärder. Vidare föreslår vi att skattemyndigheterna inte skall ha rätt att intränga i den enskildes lokaler för att kontrollera att skattskyldigheten har fullgjorts. Skattemyndigheten måste dock ha rätt att utfå specificerat kontrollmaterial för att kunna fullgöra sin uppgift. Ingen skattskyldig skall heller ha rätt att undandra sig att fullgöra sina skyldigheter, varför en handräckningsmöjlighet bör finnas, dock först efter att domstol prövat förutsättningarna för ingreppet. Principen är således att ingen skall behöva tåla intrång i privata utrymmen såvida man inte kan rikta misstanke om brott mot honom, mot vilken han skall kunna försvara sig. En allmän rätt för skattemyndigheter att bereda sig tillträde till privata utrymmen, är inte i överensstämmelse med ordinära rättssäkerhets- och integritetskrav.

Det kan slutligen påpekas att större delen av skattekontrollen av företag i dag sker genom att tjänstemännen kommer till företagets lokaler och tillsammans med någon redovisningssakkunnig går igenom företagets bokföring. I många fall är det dessutom nästan praktiskt omöjligt att forsla över kontrollmaterialet till skattemyndigheterna, och kontrollen i företagets lokaler sker därför med företagets goda minne. Självfallet anser vi att en sådan arbetsmetod bör kunna användas även i fortsättningen. Under förutsättning att skattemyndigheterna kan komma överens med företaget skall de därför även i fortsättningen kunna använda nyss beskrivna arbetsmetod. Det vi ovan invänt emot är att skattemyndigheterna har tillförts (och föreslås bli tillförda) allt fler polisiära befogenheter. Rättssäkerheten är hotad när enskilda tjänstemän får befogenheten att helt godtyckligt, under förevändning att skatt skall kontrolleras, kan bereda sig tillträde hos vem som helst, utan att myndigheten behöver prestera någon form av misstanke om brott. Det är vidare en mycket stor rättssäkerhetsbrist att en sådan för den enskilde ingripande åtgärd kan ske utan att den har beslutats av erfarna jurister.

Vi föreslår därför att riksdagen ger regeringen i uppdrag att tillsätta en utredning som får en annan inriktning än den pro-fiskala inriktning som USS-utredningens förslag har präglats av. En sådan utredning bör på en relativt kort tid kunna ge förslag till ändringar i taxeringslagen som får till följd att skattekontrollen blir mer förenlig med de krav på rättssäkerhet och integritet man bör kunna ställa i en demokratisk rättsstat. Vidare föreslår vi att riksdagen redan nu upphäver bevissäkringslagen då lagen är mycket kränkande för den enskilde. Husrannsakaninstitutet räcker mer än väl för att tillgodose effektiviteten då det kan påvisas påtaglig risk för att den skattskyldige håller på att förstöra bokföringen etc.

4. Processkostnader

4.1 Inledning

Av föregående års motioner framgår att det även på denna punkt har givits förslag till förändringar (se t. ex. 1985/86:Ju701, Ju704, Ju710, Ju726, Ju720

och Ju721). Det är vår mening att den skattskyldiges nuvarande möjligheter att erhålla ersättning för sina processkostnader i taxeringsprocessen inte är tillnärmelsevis tillräckliga. De existerar knappast. I Ds Fi 1986:20 har skatteförenklingskommittén givit förslag till ersättning för kostnader i skatteärenden och skattemål. Av titeln låter förslaget pretentiöst, men i praktiken skall ersättning endast utgå i rena undantagsfall. Det är emellertid ett steg i rätt riktning, men förslaget synes mer vara en möjlighet att ge ersättning i de mest komprometterande fallen än en allvarlig ansträngning att ge de skattskyldiga en lagenlig rätt till ersättning då de kämpat i årtal för att få sin materiella rätt tillgodosedd.

4.2 Kontradiktoriskt förfarande

Taxeringsprocessen har i dag fått en kontradiktorisk prägel, dvs. domstolen dömer på det material som taxeringsintendenten resp. den skattskyldige har tillfört. Av domstolsverkets rapport, DV Rapport 1984:8, tabell 15 b, framgår att man hos de undersökta länsrätterna endast i 2% av målen företog åtgärder ex officio. Det kan kort sägas att det inte företas några åtgärder ex officio, mer än i rena undantagsfall. Taxeringsprocessen har således gått från en process som styrts av officialprincipen till en kontradiktorisk process.

Vid en kontradiktorisk process är det för rättssäkerheten mycket viktigt att båda parter är jämnstarka och att båda parter har möjlighet och förmåga att ge en korrekt juridisk belysning åt sin uppfattning. Om den ena parten är i underläge kan hans rätt mycket lätt bli åsidosatt, utan att det beror på någons ovilja. Taxeringsintendenten är part i målet och det torde vara en omänsklig uppgift att både vara partsrepresentant och att vara opartisk. Naturligtvis har taxeringsintendenten redan tagit ställning när han intar rollen av motpart, och den skattskyldige lär härefter knappast kunna förlita sig på hans objektivitet. Eftersom taxeringsintendenten är den skattskyldiges motpart och domaren vanligen bara dömer på vad parterna har tillfört målet, är det således den skattskyldiges uppgift att förebringa bevisning och genomföra en rättslig argumentation för sin ståndpunkt. De flesta skattskyldiga är härvid i ett ohjälpligt underläge. Det allmännas representant är en sakkunnig jurist, van att föra skatteprocesser, medan den skattskyldige kanske t. o. m. saknar kunskaper om vad det står i lagen i den omtvistade frågan och än mindre har kännedom om rättspraxis. För att komma upp på samma nivå som taxeringsintendenten måste han således ha tillgång till en jurist som är kunnig i skatterätt. Först när två jämnstarka motparter möts är rättssäkerheten tillgodosedd i en kontradiktorisk process. Sakförhållandet bekräftades också av den debatt som fördes under 1986 angående den misstänktes rätt till offentlig försvarare i brottmålsprocessen, där bl. a. domare framhöll att det var mycket enklare och framför allt säkrare att döma när den misstänkte hade en jurist vid sin sida.

4.3 Kostnaden för det kontradiktoriska förfarandet

Det torde inte vara omstritt att det förhåller sig på det sätt som ovan beskri-

vits. Den skattskyldige behöver tillgång till juridisk sakkunskap för att rätts-säkerheten skall vara tillgodosedd på denna punkt. Frågan är då vem som skall bekosta den hjälpen för den skattskyldige.

Den skattskyldige deklarerar sina inkomster på heder och samvete. Detta sker dessutom under straffansvar. Deklarationen bör därför äga vitsord om inte skäl däremot kan visas. Antag att följande inträffar: Taxeringsnämnden anser att deklarationen är bristfällig och att inkomsten därför inte tillförlitligheten beräknas, varför nämnden sköntaxerar honom med t. ex. 100 000 kr., eller beviljar inte ett avdrag etc. Antag vidare att denna bedömning är felaktig, juridiskt sett. Den skattskyldige som inte ens vet vad sköntaxering innebär, än mindre hur man försvarar sig mot en sådan åtgärd, anlitar ett ombud (motsvarande resonemang för det nämnda avdraget). Ombudet, en jurist, kan efter viss utredning konstatera att bedömningen är felaktig. Han anför besvär till länsrätten, och denna finner att taxeringsnämndens bedömning var felaktig, varför besvären bifalls. Det har således kostat den skattskyldige en hel del besvär samt arvode till sitt ombud för att få sin lagenliga rätt. Hade taxeringsnämnden handlat korrekt hade han undgått den kostnaden. Frågan är nu, vem skall bekosta processen?

Enligt nuvarande ordning skall den skattskyldige stå för kostnaderna. Motivet för denna ordning är att skattemyndigheterna och domstolarna lyder under den s. k. officialprincipen och därför har att även tillgodose den skattskyldiges intressen. Som ovan emellertid har redovisats är taxeringsprocessen numera av en helt annan karaktär, varför det motivet inte längre kan åberopas. I Ds Fi 1986:20 åberopas som stöd för den nuvarande ordningen även att det sedan gammalt har varit en skyldighet att medverka i förvaltningsförfarandet (se betänkandet, s. 55 och 63). Detta argument gäller dock bara för den enskildes medverkan att bistå med faktauppgifter m. m., men har knappast åberopats som stöd för att han skall bekosta ombud för att rätta till myndigheters felaktiga handlande. Dessutom bygger även sistnämnda argument på att det är officialprincipen som gäller, vilket den dock inte gör i det här sammanhanget. Det nämns dessutom att den enskilde stundom har rätt till allmän rättshjälp. Allmän rättshjälp utgår emellertid i utomordentligt få fall och knappast aldrig till näringsidkare. På s. 65 i betänkandet anför kommittén som stöd för principen att den skattskyldige själv har att stå för kostnaden för självdeklarationen. Detta argument torde endast kunna åberopas till stöd för en sköntaxering som sker då den skattskyldige inte har lämnat in någon deklaration, eljest är det ett skenargument. Kostnad för upprättade av deklaration är något som drabbar oss alla, men det finns inget samband mellan skyldigheten att redovisa inkomster resp. tillgångar och skyldigheten att bekosta en process för att myndigheterna inte följt uppgifterna eller eljest förfarit felaktigt. Vidare åberopar kommittén på s. 68 i betänkandet att processerna vanligen inte beror på några fel som begåtts av myndigheterna, utan att det bara är fråga om skillnader i bedömning. Om ca 70 000 skattemål per år bara skulle bero på "skillnader i bedömningen" förefaller det som om taxeringen sker efter godtycke i stället för efter lagregler. Naturligtvis kan så inte vara fallet. Enligt 2 kap. 10 § regeringsformen följer att skatt inte får uttas om inte någon lag säger så. Av denna grundlagsre-

gel bör enligt vår mening också följa att man i tveksamma fall inte skall utta skatt (in dubio contra fiscum). Har taxeringsnämnden inte stöd för sitt antagande skall den enskilde således inte åläggas att erlagga skatt på grund av den osäkra omständigheten. Har taxeringsnämnden då ändå taxerat honom, och han sedan vinner i länsrätten, torde man ändå få utgå från att taxeringen var felaktig. Slutligen anförs i betänkandet (s. 70), som argument mot ersättning, att processkostnaden är "ett utflöde av medlemskapet i samhället". Det finns inget som säger att den enskilde skall bekosta myndigheternas felaktigheter bara för att man bor i Sverige.

Sammanfattningsvis kan sägas att kommittén inte visade något sakskäl för att den enskilde skall vägras ersättning för sina processkostnader när han vinner målet. Regeln bygger i stället på en traditionell syn om att de enskildas rätt bevakas av myndigheter och domstolar. Som ovan visats tillämpas dock inte officialprincipen längre i taxeringsprocessen. Det kan för övrigt tilläggas att motsvarande regler för processen även gäller i brottmål. Taxeringsintendentens roll innehas där av åklagaren, och domstolen skall även ex officio bevaka den enskildes rätt. Ändå anses det numera vara nästan nog självklart att den enskilde skall ha möjlighet till biträde av försvarare i brottmålsprocessen.

De som blivit felaktigt taxerade har i dag att välja på att antingen själva föra processen på mycket dåliga villkor eller att på egen bekostnad anlita jurist. Vissa mål kan dock undantas, där det bara är fråga om att förebringa en faktauppgift eller liknande omständighet. Vi finner frågan vara av principiell betydelse. I synnerhet är det en viktig fråga för de ekonomiskt svaga i samhället. Kostnaden att anlita en jurist ligger i dag mellan 400 och 1 000 kr. per tim. Av detta följer att det i många processer kostar mer att anlita biträde än vad som ens kan vinnas i processen. Redan en arvodeskostnad på ett par tusen kronor torde avskräcka många vanliga inkomsttagare att söka hjälp. För dessa återstår endast att förlita sig på motparten. Det kan inte heller vara förenligt med rättssäkerheten att taxeringsnämnden kan taxera någon genom att felaktigt avvika från hans deklaration, varefter han på egen bekostnad måste anlita jurist för att kunna anföra besvär och få rättelse.

Skatteförenklingskommittén räknar med att deras förslag i Ds Fi 1986:20 endast skall ge rätt till ersättning i ungefär 200 mål per år. Möjligheterna till ersättning är nämligen ytterst små på grund av rekvisiten i 2 § lagförslaget. Det skall framstå som *uppenbart oskäligt* att kostnaden bärs av den enskilde eller att det annars föreligger *synnerliga skäl*. Kommittén räknar dessutom med att ersättning endast skall betalas ut med ca 2 milj. kr. per år. Det synes snarare vara fråga om att kunna ge ersättning till offentligt uppmärksammade fall, än att verkligen ge vinnande enskild part en möjlighet till ersättning.

Av rättviseskäl och av principiella skäl anser vi att alla bör ha rätt att få sina kostnader täckta när de helt eller delvis vinner ett skattemål. Den enskilde bör även kunna erhålla ersättning i de fall där skattemyndigheterna använt hans fall i prejudikatsyfte. I motion 1985/86:Sk718 finns ett förslag till lagtext.

Med stöd av det ovan anförda föreslår vi således att riksdagen ger regeringen i uppdrag att snarast arbeta fram ett förslag som verkligen ger vinnande enskild part rätt till ersättning för sina kostnader.

5 Andra rättssäkerhetsfrågor

Mot. 1986/87

Sk726

5.1 Inledning

Under tidigare år har det framhållits vikten av att hela taxeringsprocessen ses över så att den uppfyller de krav på rättssäkerhet som den enskilde har rätt att ställa i en demokratisk rättsstat. På ett flertal punkter har taxeringsprocessen kommit att präglas av fiskala krav på effektivitet, och då har den enskildes krav på rättssäkerhet eftersatts. Vi skall nedan kort nämna några ytterligare punkter där rättssäkerheten kan förbättras.

5.2 Särskild omprövningsmånad under taxeringsperioden

I motion 1985/86:Sk718 föreslogs att sista månaden under taxeringsperioden borde reserveras för omprövningar av taxeringsbesluten. I proposition 1986/87:47 framhåller departementschefen att en sådan ordning bör införas i samband med att den nya taxeringsordningen genomförs (se s. 145–146). Vi anser emellertid att den föreslagna ordningen redan bör införas under nuvarande ordning för att möjliggöra att samtliga skattskyldiga får en reell möjlighet till omprövning av de fattade taxeringsbesluten. Under nuvarande förhållanden får nämligen den skattskyldige som erhåller ett avvikelsebeslut i slutet på taxeringsperioden ingen möjlighet att bemöta taxeringsnämndens bedömning och är därför hänvisad till att anföra besvär hos länsrätten för att få ändring. Vi föreslår således att avvikelsebeslut redan under nuvarande ordning skall ha fattats före september månads utgång under taxeringsåret.

5.3 Bättre motiverade avvikelsebeslut

Det har tidigare motionerats om bättre motiverade avvikelsebeslut (se t. ex. motion 1985/86:Sk718). Avvikelsebesluten skall förvisso i princip vara motiverade, men det brister alltför ofta på den punkten. Förhållandet torde vara allmänt känt. Det framgår ofta vad som har gjorts, men inte vilka grunder (faktiska och rättsliga) som har förelegat för åtgärden. Detta är felaktigt och det är mycket frustrerande för den skattskyldige, ty hur skall han försvara sig om det inte framgår vad som är grunden för avvikelsebeslutet. Stundom följer det av sammanhanget, men i andra fall får den skattskyldige antingen gissa eller försvara sig på alla tänkbara punkter. Det skall härvid särskilt beaktas att den för närvarande enklaste vägen att erhålla ändring är omprövning, men detta förutsätter snabbhet då den skattskyldige ofta inte har mer än en till två veckor på sig innan taxeringsperioden har gått till ända. Även för det fall att den i proposition 1986/87:47 föreslagna ordningen genomförs är ordentliga beslutsmotiveringar vid avvikelse från självdeklaration av samma betydelse.

Av ovan angivna skäl föreslår vi därför att kraven på beslutsmotiveringen i 69 § 1 mom. taxeringslagen skärps och att taxeringen skall fastställas i enlighet med deklarationen om inte avvikelsebeslutet har uppfyllt dessa krav på motivering. Förslag till lagtext finns i motion 1985/86:Sk718, s. 30 och 31.

Enligt 21 § taxeringslagen kan skönstaxering ske under förutsättning att deklaration ej avgivits eller att deklarationen anses bristfällig eller baseras på bristfälligt underlag. Detta instrument är ett utomordentligt ingripande maktmedel för att erhålla skatt i de fall skattemyndigheterna tror att den skattskyldige inte betalar tillräckligt med skatt. Möjligheten har funnits under en relativt lång tid, men rättssäkerheten i förfarandet har inte utretts med hänsyn till de erfarenheter som gjorts. Vi finner det därför viktigt att skönstaxeringen utvärderas och att redovisning på så sätt erhålls av antalet fall och hur ofta det skönmässigt framräknade beloppet har blivit ändrat i högre instanser m. m. Det är således viktigt att institut av den här typen följs upp mycket noga. Vi föreslår därför att riksdagen ger regeringen i uppdrag att utreda skönstaxeringsinstitutet ur rättssäkerhetssynpunkt.

5.5 Anstånd med skatt

Enligt nuvarande ordning skall den skattskyldige betala in den skatt som följer av taxeringsbeslutet. Är han således oense med taxeringsnämnden om hur stora inkomster han har haft eller vilka avdrag han har rätt till skall han ändå betala in den skatt till vilken han blivit taxerad. Även om han överklagar taxeringen till länsrätten kan det ta flera år innan han får rätt. Under tiden har det allmänna haft rätten till hans pengar.

Enligt 48–51 §§ uppbördslagen kan den skattskyldige erhålla anstånd med att inbetala beloppet. Vanligen får den skattskyldige antingen anstånd av lokala skattemyndigheten därför att taxeringsintendenten tillstyrker besvaren eller åtminstone att anstånd skall ges, eller av länsstyrelsen därför att det för den enskilde skulle medföra betydande skadeverkningar eller eljest framstå som obilligt. I sistnämnda fall skall säkerhet för beloppet ställas, med undantag för de fall man anser att beloppet ändå behörigen kommer att erläggas. I många fall fungerar det säkerligen bra, men vi finner det inte tillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt att den skattskyldige skall vara beroende av sin motpart för att erhålla anstånd. Vidare ger den nuvarande ordningen inte den enskilde en ovillkorlig rätt till anstånd, utan han är utlämnad till en tämligen godtycklig bedömning.

Under nuvarande taxeringsordning anser vi att rättssäkerheten bättre skulle tillgodoses om anståndsfrågan avgörs av länsrätten när besvaren inkommer. Dels är länsrätten en opartisk instans, dels kan anstånd ges direkt på det omtvistade beloppet. Frågan är naturligtvis hur kriterierna för anstånd utformas. Enligt vår mening skall rätten inte göra någon preliminär bedömning av den rättsliga tvisten, varför det vore oklokt att knyta förutsättningarna till en prognos av utgången i målet. Det är inte heller tillfredsställande att den skattskyldige skall vara beroende av sin motparts inställning. Vidare föreligger det risk för att somliga skulle överklaga hela sin taxering år efter år för att på så sätt erhålla en löpande kredit av skattemedel. Denna konflikt är emellertid inte olöslig. Anstånd med inbetalning av skatt skulle t. ex. kunna medges med belopp som föränledes av besvaren till den del dessa inte är uppenbart ogrundade.

Genomförs den i proposition 1986/87:47 föreslagna ordningen har skattemyndigheten granska det överklagade beslutet och antingen helt bifalla den skattskyldiges yrkanden eller att överlämna målet till länsrätten sedan aktkompletteringen avslutats. Skulle skattemyndigheten helt bifalla yrkandena torde anstånd inte behövas. Om skattemyndigheten däremot beslutar att överlämna målet som tvistigt till länsrätten bör det enligt vår mening ankomma på rätten att besluta om anstånd med skatt, varvid problemet är detsamma som vid nuvarande ordning.

Vi föreslår därför att riksdagen hos regeringen begär att frågan utreds och att regeringen därefter ger riksdagen förslag på ändring som innebär att anståndsprövningen överförs till länsrätten. Eftersom förhållandena i detta avseende torde vara desamma både före och efter en ändring av taxeringsorganisationen i enlighet med förslaget i proposition 1986/87:47, bör ett förslag om nu avsedd ändring kunna framläggas separat.

5.6 Eftertaxering i den ändrade taxeringsorganisationen

I det av riksdagen antagna principbeslutet om taxeringsorganisationen, framgår bl. a. att eftertaxeringsbefogenheterna skall överföras till skattemyndigheterna (prop. 1986/87:47, s. 126 ff och SkU 1986/87:11, s. 86). Den i propositionen föreslagna ordningen skulle innebära att den skattskyldige inte erhåller någon rätt att begära att ärendet prövas i länsrätten som första instans. Däremot skall skattemyndigheterna kunna välja om eftertaxeringsärendet skall prövas av dem själva eller av länsrätt som första instans. Motivet till denna ordning anges vara att man bör sträva efter en ordning som är "snabb och effektiv" (prop., s. 127) och därför skall inte den skattskyldiges inställning få avgöra vilken instans som skall vara beslutsbehörig. Skattemyndigheternas valrätt motiveras av att dessa skall kunna undvika den fördröjning som en obligatorisk skattemyndighetsprövning skulle ha inneburit för de fall där ett beslut av skattemyndighet om eftertaxering med all sannolikhet skulle ha överklagats.

Den enskildes rättssäkerhet synes ånyo fått träda tillbaka av effektivitets-skäl. En aspekt som inte berörs i förslaget är att ett eftertaxeringsbeslut som fattas av skattemyndighet torde medföra att skatt kan debiteras och infordras oavsett om den skattskyldige överklagar beslutet eller ej. Vidare grundas ett eftertaxeringsbeslut oftast på resultatet av en revision av en skattskyldig. Revisionens resultat torde ofta vara omtvistat, varför det måste anses olämpligt att samma myndighet som genomfört revisionen också får fatta beslut om hur resultatet av denna skall tolkas.

Vi finner att nuvarande ordning med länsrätt som första instans för eftertaxeringsbeslut är bättre ur rättssäkerhetssynpunkt. Vi anser att effektivitetshänsynen inte får leda till att rättssäkerheten för den enskilde reduceras och föreslår därför att principbeslutet ändras i enlighet härmed.

Med hänvisning till vad som anförts ovan i denna motion hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i fråga om betalningssäkringslagen.

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i fråga om rätten till ersättning för processkostnader i taxeringsprocessen.¹]

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i fråga om särskild omprövningsmånad under taxeringsperioden,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i fråga om bättre motiverade avvikelsebeslut.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i fråga om skönstaxering.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i fråga om anstånd med skatt under taxeringsprocessen,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i fråga om eftertaxering i den nya taxeringsorganisationen,

7. att riksdagen beslutar att anta följande förslag till lag:

Förslag till

Lag om upphävande av bevissäkringslag (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen

Härigenom föreskrivs att bevissäkringslag (1975:1027) för skatte- och avgiftsprocessen skall upphöra att gälla.

Stockholm den 27 januari 1987

Bo Lundgren (m)

Britta Bjelle (fp)

Marianne Andersson (c)

Björn Körlof (m)

Karin Ahrlund (fp)

Martin Olsson (c)

¹ 1986/87:Ju721.

Innehåll

Mot. 1986/87
Sk726

1	Motionens huvudsakliga innehåll	1
2	Betalningssäkringslagen	
2.1	Inledning	2
2.2	Lagens tillämpning	2
2.3	Reformbehov	3
2.4	Beloppet skall göras sannolikt	3
2.5	Begränsa åtgärden till att gälla sabotagerisk	4
2.6	Förkorta handläggningstiderna	4
2.7	Bättre motiverade domar/beslut	5
2.8	Strikt skadeståndsansvar	6
2.9	Sammanfattning	7
3	Taxeringsrevision och bevissäkring	
3.1	Inledning	7
3.2	Nuvarande lagstiftning	7
3.3	USS förslag	8
3.4	Vårt förslag	8
4	Processkostnader	
4.1	Inledning	10
4.2	Kontradiktoriskt förfarande	11
4.3	Kostnaden för det kontradiktoriska förfarandet	11
5	Andra rättssäkerhetsfrågor	
5.1	Inledning	14
5.2	Särskild omprövningsmånad under taxeringsperioden	14
5.3	Bättre motiverade avvikelsebeslut	14
5.4	Skönstaxering	15
5.5	Anstånd med skatt	15
5.6	Eftertaxering i den ändrade taxeringsorganisationen	16
6	Hemställen	25

